

East Bloc Love

Bronnenblad

Regie: Logan Mucha, Melbourne
Jaar: 2011
Duur: 80 minuten
Website: www.eastbloclove.com

12

Inhoud

1. Het Oostblok

- Wit-Rusland
- Roemenië
- Estland en Letland
- Polen

2. LHBT

- Gevoel, gedrag en identiteit
- Homofobie
- Homorechten zijn mensenrechten

3. Discriminatie

- Vrije keuze
- Gay Pride Parade
- Uit de media

Bronnen

Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens

Amnesty International & Movies that Matter

Colofon

1. Het Oostblok

Facebook still, Slavic Pride

De film *East Bloc Love* speelt zich af in het voormalig Oostblok. Een regio in Oost-Europa dat na de Tweede Wereldoorlog onder de invloedssfeer van de voormalige Sovjet-Unie kwam te staan. De landen van het Oostblok werden geregeerd op basis van de communistische ideologie. Het Warschaupact dat destijds gezien werd als de tegenhanger van de NAVO, verbond de verschillende landen op militair gebied. Op economisch terrein waren deze landen met elkaar verbonden onder de naam Comecon. De voormalige Oostbloklanden waar de film *East Bloc Love* zich afspeelt zijn Wit-Rusland, Roemenië, Estland, Letland en Polen. Na de val van de Sovjet-Unie werden in deze landen stappen gezet richting democratie en een markteconomie. Met uitzondering van Wit-Rusland.

Wit-Rusland

In 1990-91 maakte Wit-Rusland zich los van de Sovjet-Unie (later de Russische Federatie genoemd) en in 1994 kwam de huidige president Aleksandr Loekasjenko aan de macht. Hij regeert sindsdien het land als een totalitaire leider. Tijdens de hervierkiezing van Loekasjenko in 2010 leek de oppositie een rol van betekenis te gaan spelen maar deze werd door de autoriteiten op brute wijze neergeslagen. Kandidaten van oppositionele partijen en activisten van de oppositie werden opgepakt en tot gevangenisstraffen veroordeeld. Na de parlementsverkiezingen van september 2012 zit er geen enkel oppositielid meer in het parlement.

Wit-Rusland wordt wel 'de laatste dictatuur van Europa' genoemd. Vrije meningsuiting en vrije vereniging zijn niet mogelijk. Het is ook het laatste Europese land dat de doodstraf oplegt. Door het toenemend autoritaire en wispelturige gedrag van Loekasjenko polariseert de relatie met de rest van Europa. De economische sancties die daarop volgen leiden tot een toenemend geïsoleerde positie.

Roemenië

In de Sovjettijd had Roemenië aanvankelijk een bijzondere positie. De Roemeense autoriteiten stelden zich onafhankelijker op tegenover de Sovjet-Unie dan haar buurlanden. Maar onder president Ceaușescu, die tot het einde van de Sovjet-periode de macht zou houden, veranderde Roemenië in het meest strenge en onderdrukkende regime in de regio. Na de val van president Ceaușescu in 1989 heeft het land zich langzaam richting het Westen en richting een markteconomie bewogen en is sinds 2007 lid van de Europese Unie. Op het besluit Roemenië toe te laten was recentelijk nogal wat kritiek. Het land zou in 2007 nog niet klaar zijn voor toetreding en nog steeds lijden onder een instabiele democratie en corruptie. Andere berichten geven aan dat het misschien nog niet het democratisch gehalte van de oudere EU-landen heeft bereikt maar dat het land wel degelijk een belangrijke ontwikkeling doormaakt. Een basaal mensenrecht zoals vrije meningsuiting ligt verankerd in de Grondwet en er is sprake van pluralisme van de media, zowel in geschreven pers als de radio- en televisiezenders.

1. Het Oostblok

Facebook still, *Press Slavic Pride*

Estland en Letland

De Baltische staten (Estland, Letland, Litouwen) maakten zich in 1991 onafhankelijk van Rusland en zijn alle drie sinds 2004 lid van de Europese Unie. Estland en Letland hebben zich in de loop van de afgelopen twintig jaar ontwikkeld tot redelijk stabiele democratieën en vrijemarkteconomieën. In beide landen bevindt zich een grote Russischsprekende bevolkingsgroep die onder het Sovjet-regime vrijwillig is geëmigreerd. Deze groep is na de onafhankelijkheid gebleven en dat heeft tot spanningen geleid. Gedurende de Sovjet-periode werden Letten en Esten als tweederangs burgers beschouwd en bleef de Russische bevolkingsgroep Russisch spreken. Na de onafhankelijkheid eisten de Esten en Letten hun eigen identiteit weer op. Estland is van oudsher luthers-protestant en door de komst van de Russen is het Russisch-orthodoxe geloof binnengekomen. Religie speelt in de Estse samenleving geen dominante rol. In Letland bestaat naast het lutherse geloof het katholicisme en net als in Estland is een minderheid Russisch-orthodox.

Polen

Polen was het eerste land in het Oostblok met vrije verkiezingen. Vervolgens vielen alle communistische regimes in Centraal- en Oost-Europa. Sindsdien zijn in Polen de economie en welvaart in stijgende lijn. Polen is in 2004 lid geworden van de EU en voerde hervormingen door. Polen is politiek stabiel en dit verhoogt de aantrekkingskracht voor buitenlandse investeerders. Polen is overwegend rooms-katholiek.

2. LHBT

Facebook still, Andy Harley, founder UKGayNews.co.uk

LHBT is een afkorting voor Lesbisch, Homo, Biseksueel en Transgenders. Vaak wordt de Engelse term gebruikt: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, LGBT. Ten grondslag aan deze namen ligt iemands seksuele voorkeur (homosexueel, lesbisch of biseksueel) of genderidentiteit.

De T staat voor *transgenderidentiteit*. Hier gaat het om personen die met mannelijke geslachtskenmerken geboren worden maar voelen dat ze eigenlijk vrouw zijn, of andersom. Soms besluiten zij tot een hormoonbehandeling of geslachtveranderende operatie. In dat laatste geval kun je van een transseksueel spreken. Er zijn ook veel tussenvarianten, bijvoorbeeld vrouwen die zich kleden en gedragen als man maar geen geslachtveranderende operatie ondergaan, of mannen die af en toe als vrouw door het leven gaan.

Naast de genoemde categorieën wordt LHBT vaak uitgebreid met de 'I' van Interseks. Bij deze personen is het bij de geboorte niet duidelijk tot welk geslacht ze behoren. De geslachtskenmerken zijn niet eenduidig mannelijk of vrouwelijk. Wettelijk gezien moet de sekse direct na de geboorte worden aangegeven; dit kan ertoe leiden dat meteen het geslacht bepaald wordt inclusief 'corrigerende' operatie. Deze keuze wordt door de arts gemaakt en hoeft niet overeen te komen met de *genderidentiteit* van de persoon op latere leeftijd.

Gevoel, gedrag en identiteit

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen homoseksuele gevoelens, homoseksueel gedrag en homoseksuele identiteit. Niet iedereen met homoseksuele gevoelens heeft ook homoseksuele contacten (gedrag). En niet iedereen met homoseksuele contacten noemt zichzelf ook homoseksueel (identiteit). Hoe iemand zichzelf noemt en ziet is heel persoonlijk.

Homofobie

Homofobie betekent letterlijk angst voor homoseksualiteit. In veel gevallen resulteert homofobie in homohaar. Dit leidt tot discriminatie en geweld tegen homoseksuelen. In sommige landen zijn homofobie en homohaar zo erg verweven met de staat, dat de overheid actief discriminatie van homoseksuelen propageert. Homofobie is vaak gebaseerd op misverstanden over homoseksualiteit, zoals:

- In de natuur bestaat geen homoseksualiteit;
- Homoseksualiteit komt in niet-westerse culturen niet voor;
- Homoseksualiteit is een ziekte;
- Homoseksualiteit is een keuze;
- Vroeger kwam homoseksualiteit minder voor dan tegenwoordig;
- Mijn geloof keurt homoseksualiteit af.

2. LHBT

Facebook still, Gay Belarus Office

Homorechten zijn mensenrechten

De rechten in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) zijn universeel. De universaliteit van mensenrechten is gebaseerd op de gedachte dat iedereen, overal ter wereld, vanaf zijn geboorte recht heeft op een menswaardig bestaan. Een menswaardig bestaan betekent het recht op leven, vrijwaring van marteling, non-discriminatie, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging. Lesbiennes, homo's en transgenders kunnen, als ieder ander, een beroep doen op de mensenrechten. Je kunt bijvoorbeeld denken aan de volgende artikelen van de UVRM:

- Artikel 1: Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren;
- Artikel 2: De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld;
- Artikel 3: Je hebt het recht op leven, op vrijheid en op veiligheid;
- Artikel 8: Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming;
- Artikel 16: Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten;
- Artikel 19: Je hebt recht om uit te komen voor je eigen mening.

Dit zijn maar een aantal van de algemene mensenrechten die voor iedereen gelden en dus ook voor LHBT's. Helaas worden zij in veel landen geconfronteerd met discriminatie vanwege hun seksuele geaardheid.

Overal ter wereld hebben LHBT's last van discriminatie, gebrek aan acceptatie en ongelijke rechten. Waarom mag je als homo of lesbienne

niet trouwen met de man of vrouw die je als je partner hebt gekozen? In Nederland mag dat nu wel, net als de officiële partnerschapsregistratie. In veel landen ontbreekt het aan hele basale rechten voor LHBT's. In 86 landen is homoseksualiteit strafbaar. Daarnaast zijn er zeven landen waar de doodstraf op homoseksualiteit staat (Afghanistan, Iran, Jemen, V.A.E., Soedan, Nigeria, Mauritanië).

In veel landen loopt een homo of lesbienne het risico ontslagen te worden als zijn of haar seksuele voorkeur bekend wordt. Ze worden verstoten door de naaste familie en vrienden en lopen het risico te worden gearresteerd of gevangengezet. Ze hebben dagelijks te maken met discriminatie of zelfs openlijk geweld. In sommige landen zoals Rusland en Oekraïne is er zelfs een wet die het verspreiden van informatie over homoseksualiteit verbiedt. Personen die deze informatie toch verspreiden worden bestraft met een boete. Lokale LHBT-organisaties met een website riskeren dermate hoge boetes dat ze financieel in de problemen komen.

Discriminatie betekent onderscheid maken op grond van eigenschappen die er niet toe doen. In Nederland zijn het 'gelijkheidsbeginsel' en het verbod op discriminatie basisbeginselen, en vastgelegd in artikel 1 van de Grondwet. De tekst van het artikel luidt als volgt:

'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'

3. Discriminatie

Facebook still, Gay Belarus Office

Het verbod op discriminatie is een kern van de mensenrechten. Internationale verdragen veroordelen discriminatie (dat wil zeggen achterstelling in de toegang tot rechten of uitsluiting van die rechten) op grond van o.m. geboorte, huidskleur, taal, ras, godsdienst en geloof, geslacht, sociale herkomst en status, en handicaps. Het aantal gronden wordt nog steeds uitgebreid.

In 2011 hebben de Verenigde Naties, een internationale organisatie waar bijna alle landen lid van zijn, afgesproken dat er een officiële VN-verklaring opgesteld wordt waarin alle vormen van geweld, aanranding, discriminatie, uitsluiting, stigmatisatie en vooroordelen op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit, die de integriteit en waardigheid aantasten, afgewezen worden.

Daarnaast is er ook afgesproken dat er een wereldwijd onderzoek uitgevoerd wordt naar de status van LHBT-rechten. Op 15 december 2011 is het onderzoek afgerond en zijn de resultaten gepubliceerd. Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er nog veel te winnen is op het gebied van homorechten. 'In iedere regio van de wereld is er sprake van homofoob geweld. Het gaat om geweld in verschillende vormen, van moord, ontvoering, verkrachting en aanranding tot psychologische bedreigingen.'

Vrije keuze

In de landen die voorkomen in de film *East Bloc Love* is homoseksualiteit niet strafbaar of bij wet

verboden. Wetgeving zegt helaas niet veel over de feitelijke situatie waarin LHBT's uit die landen zich bevinden. Ondanks het feit dat het in de wet staat worden hun dagelijkse rechten niet beschermd en worden rechtszaken niet altijd gewonnen. Zo wordt geweld met als motief de seksuele geaardheid van het slachtoffer in bijna al deze landen niet harder gestraft of als discriminerend gedrag door de autoriteiten opgevat.

Roemenië is een redelijk liberaal land wat betreft homorechten. Alle vormen van discriminatie tegen LHBT zijn bij wet verboden, en gebruik van geweld is strafbaar. In principe kunnen LHBT's hier vrij uitkomen voor hun seksuele oriëntatie, maar een deel van de bevolking is zeer conservatief en zij accepteren LHBT's niet.

Polen was in 1932 het eerste Europese land in de twintigste eeuw dat homoseksualiteit niet meer strafbaar stelde. Trouwen en als stel van gelijk geslacht een kind adopteren is er niet mogelijk. Discriminatie van LHBT is bij wet verboden en het is mogelijk voor transgenders om legaal van geslacht te veranderen. Niet alle bevolkingsgroepen staan open ten opzichte van LHBT's maar acceptatie is het afgelopen decennium toegenomen.

In Letland en Estland mogen LHBT's in het leger dienen en worden ze beschermd tegen sommige vormen van discriminatie. Maar maatschappelijk ligt het veel gevoeliger.

3. Discriminatie

Eerste Gay Pride in Praag, foto: nrc.nl

In Wit-Rusland mogen LHBT's zich niet organiseren om voor hun rechten op te komen en het demonstreren voor homorechten is ook wettelijk verboden.

Van al de genoemde landen is Polen het enige land waar er een groots opgezette Gay Pride en zelfs Europride mogelijk is en door de overheid wordt gedoogd.

Gay Pride Parade

De Gay Pride Parade is ontstaan naar aanleiding van rellen in een New Yorkse (Verenigde Staten) homobar genaamd the Stonewall Inn. Deze rellen, ook wel de Stonewall-rellen genoemd, ontstonden doordat bezoekers regelmatig door politieagenten gepest werden. Nieuw was dat de aanwezige LHBT's voor zichzelf opkwamen en terugvochten waardoor het een gedenkwaardige gebeurtenis werd. Op 28 juni 1970, één jaar na de Stonewall-rellen, werd ter herdenking de eerste Gay Pride Parade in de New Yorkse wijk SOHO georganiseerd.

Daarna heeft het fenomeen zich verspreid over de hele wereld. In vele landen worden Gay Prides georganiseerd en ingezet als middel voor LHBT's om zichtbaar te worden en hun rechten op te eisen. Gay Pride Parades worden gekenmerkt door hun demonstratieve karakter tegen vervolging, onderdrukking en discriminatie. Hierbij worden spandoeken en symbolen van de homoseksuele gemeenschap meegedragen, zoals de regenboogvlag.

In Nederland zijn er twee Gay Pride Parades: de 'Roze Zaterdag' en de Amsterdam Canal Pride. De Roze Zaterdag werd voor het eerst in 1977 georganiseerd. De Amsterdamse Canal Pride bestaat pas sinds 1996 en geldt puur als een feest om de vrijheid en diversiteit te vieren.

In de voormalige Oostbloklanden vinden sinds 2001 de eerste Gay Pride Parades plaats. Deze optochten worden vaak met agressie beantwoord door conservatieve en extreemrechtse tegenstanders. In die landen is politiebescherming noodzakelijk tegen de gewelddadige nationalist, of tegen de minder gewelddadige maar niet minder fanatieke religieuzen.

Stonewall rellen in New Yorkse wijk Soho

In 2006 is er voor het eerst een demonstratie van LHBT's georganiseerd in Moskou. De bedoeling was om deze Moskouw Pride jaarlijks in de maand mei te organiseren. Het gemeentehuis in Moskou

3. Discriminatie

Stonewall rellen in New Yorkse wijk Soho

.....

verbod echter de optocht. De organisator, Nikolaj Aleksejev, heeft de demonstratie toch doorgezet maar het werd een gewelddadig drama. De demonstraties, in 2006, 2007 en 2008, zijn allemaal gepaard gegaan met homo-onvriendelijke aanvallen. En de rechter verbood daarna alle Gay Prides voor de komende honderd jaar. In 2010 werd de Slavic Pride in Minsk (Wit-Rusland) georganiseerd. Hoe die verlopen is, is te zien in de documentaire East Bloc Love van Logan Mucha.

Uit de media: LGBT realiteit in Georgië en Rusland

“In **Tbilisi** (Georgië) werden holebi' (afkorting van homo's, lesbië en bi-seksuelen) en transgenders die deelnamen aan manifestaties naar aanleiding van de **Internationale Dag Tegen Homo- en Transfobie** aangevallen”.

Paul Borghs - foto: Reuters - 17/05/2012

“In **Sint-Petersburg (Rusland)** werden holebi's en transgenders aangevallen door skinheads en hooligans naar aanleiding van een **Rainbow Flash Mob**. De betoging was toegelaten door de overheid. De aanwezige politie kwam niet tussenbeide”.

<http://www.mosnews.com/news/2006/08/13/gaypride.shtml>

.....

Bronnen

Regenboogvlag, symbool LHBT-rechten, foto: parool.nl

.....
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Homoseksualiteit>; Oostblok, Sovjet-Unie

<http://www.amsterdampride.nl/>

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/discriminatie>

<http://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/universele-verklaring-de-rechten-de-mens-uvm>

<http://www.denederlandsegrondwet.nl/>

.....

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de basisrechten van de mens te omschrijven. In de verklaring staan de rechten die ieder mens altijd en overal zou moeten hebben. De volledige tekst is te lezen op www.amnesty.nl/uvrm.

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor wie je maar bent, waar je ook bent.
3. Je hebt recht op leven, vrijheid en veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht op erkenning voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk.
8. Als je onrecht is aangedaan, moet je rechtsbescherming krijgen.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Je hebt recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Als je mensenrechten bedreigd worden, mag je in een ander land asiel vragen.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je mag uitkomen voor je mening en je mag overal informatie vandaan halen.
20. Je mag een vereniging oprichten, niemand mag je verbieden ergens lid van te worden.
21. Iedereen mag meedoen aan verkiezingen en zich verkiesbaar stellen.
22. Je hebt recht op maatschappelijke zekerheid.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon. Vakbonden zijn vrij.
24. Je hebt recht op rust, vrije tijd en betaalde vakantie.
25. Je hebt recht op voldoende inkomen, zo nodig moet de staat voor je zorgen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt recht om te genieten van kunst en cultuur. Cultuur moet worden beschermd.
28. Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.
29. De wetten en de democratie moeten de mensenrechten beschermen.
30. Niets van het bovenstaande mag misbruikt worden om de mensenrechten teniet te doen.

Amnesty International

Movies that Matter

Amnesty International

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten. In navolging van deze visie is het de missie van Amnesty International om onderzoek te doen en actie te voeren gericht op het voorkomen en beëindigen van ernstige schendingen van deze rechten.

Movies that Matter

Movies that Matter is een internationaal expertisecentrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Movies that Matter Festival in Den Haag en een maandelijks film en debatprogramma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen. Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden, en helpen u de vertoning mogelijk te maken. Indien gewenst kunnen we u ook aan interessante gastsprekers of workshops helpen, of zelfs een compleet School Film Festival organiseren. Movies that Matter @ school richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele titels beschikbaar.

Colofon

Redactie

Marie Anne Ricardo

Ontwerp

Sazza

Vormgeving

Laura Bolczek

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius (productie)

Sabrine Pouwels (didactiek)

Mirjam van Campen (projectcoördinatie)

Movies that Matter

Postbus 1968

1000 BZ Amsterdam

www.moviesthatmatter.nl

tel. (020) 77 33 624

educatie@moviesthatmatter.nl

*Deze lesbrief is alleen te gebruiken voor
educatieve doeleinden.*

